

CEDMO Tracking V4+5 – ČR

1. vlna očima Ipsosu: Informovanost a postoje populace k DSA

Espresso

OBSAH ZPRÁVY

- 1 Základní parametry
 - 1.1 Specifikace výzkumu
- 2 Informovanost o nařízení o digitálních službách (DSA)
- 3 Vnímání nelegálního obsahu na internetu

1 Základní parametry

Název výzkumu: CEDMO Tracking (V4+5)

Termín hlavního sběru dat: 1. vlna: 16. 6. 2025 – 11. 7. 2025

Cílová skupina: reprezentativní populace 15+

Způsob výběru respondentů a respondentek: kvótní výběr

Nastavení kvót: podle Českého statistického úřadu (ČSÚ)

Sledované kvóty: pohlaví, věk, vzdělání, kraj, velikost místa bydliště

Metoda sběru: dotazování metodou CAWI pomocí online panelu

Celkový vzorek: 1. vlna: n=25024 (všechny země): CZ n=2444, SK n=2460, EE n=2834, FI n=2853, FR n=2996, DE n=3067, HU n=2917, PL n=2847, SL n=2606

1.1 Specifikace výzkumu

Cílem dlouhodobého výzkumu realizovaného v zemích V4 (Česko, Slovensko, Polsko, Maďarsko) a dalších evropských zemích (Slovinsko, Francie, Německo, Estonsko, Finsko) je sledovat postoje a názory populace k různým společenským tématům, zaměřeným především na dezinformace a hoaxy, informační poruchy či hodnocení demokracie. Dlouhodobý výzkum se zaměřuje také na mapování vývoje těchto trendů.

Zadavatelem výzkumu je mezinárodní multidisciplinární výzkumné pracoviště CEDMO (Central European Digital Media Observatory), které vede Univerzita Karlova (ČR) a dodavatelem je společnost IPSOS. Vedoucím výzkumného týmu za CEDMO je Václav Moravec, za výzkumný tým IPSOS se na projektu podílejí Michal Kormaňák, Adam Frolík a Paula Ivanková.

Dotazník k výzkumu byl navržen zadavatelem a konzultován s dodavatelem, přičemž jeho konečná verze byla připravena ve spolupráci s dodavatelem.

Sběr dat proběhl elektronicky v kombinaci s osobním dotazováním. Výběr respondentů a respondentek zajistila společnost IPSOS prostřednictvím online panelu. Respondenti a respondentky byli rekrutováni na základě kvótního předpisu schváleného zadavatelem.

Sběr dat pro šetření CEDMO Tracking byl financován z Národního plánu obnovy v rámci projektu s názvem MPO 60273/24/21300/21000 CEDMO 2.0 NPO.

**Financováno
Evropskou unií**
NextGenerationEU

**NÁRODNÍ
PLÁN OBNOVY**

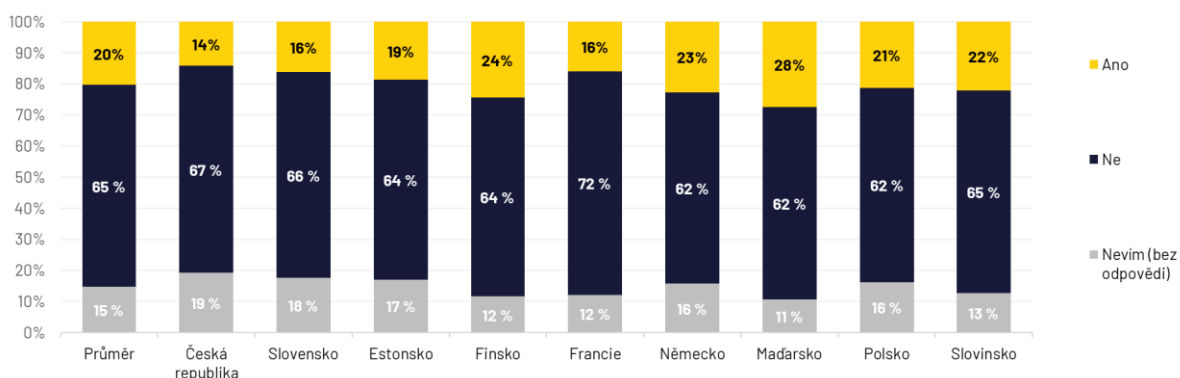

MINISTERSTVO
PRŮMYSLU A OBCHODU

2 Informovanost o nařízení o digitálních službách (DSA)

Výsledky průzkumu ukázaly, že pouze relativně nízký podíl respondentů – v průměru 20 % ve všech devíti sledovaných evropských zemích – ví, že od února loňského roku vstoupil v platnost předpis Evropské unie o digitálních platformách, tzv. Digital Services Act (DSA). Výrazně vyšší povědomí o tomto nařízení mají respondenti z Finska (24 %), Německa (23 %) a zejména Maďarska (28 %). Nízká informovanost o těchto nařízeních může souviset především s komplexností tématu, které se do života běžných lidí ne vždy viditelně promítá, a také s komunikací, která byla převážně zaměřena na odbornou veřejnost a technologické firmy spíše než na běžnou veřejnost.

Z hlediska sociodemografických charakteristik zaznamenali muži (25 %) informace o DSA častěji než ženy (16 %), stejně vyšší míru informovanosti o tomto nařízení deklarovali častěji mladí lidé do 34 let (v průměru 25 %), lidé z větších měst (23 %), lidé s vysokoškolským vzděláním (25 %), ale také ti, kteří sociální sítě používají denně (20 %) nebo alespoň jednou týdně (23 %).

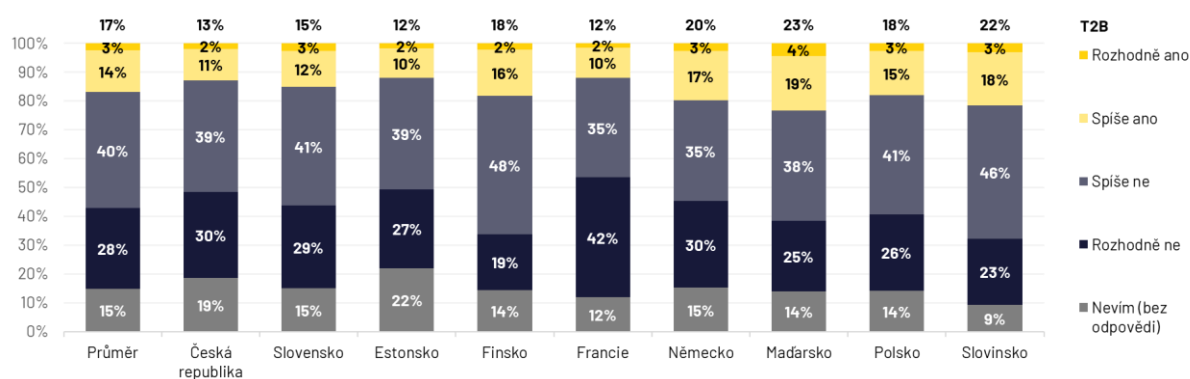

Otázka: V zemích Evropské unie vstoupilo 17. února 2024 v platnost nařízení o digitálních službách – Akt o digitálních službách (Digital Services Act/DSA), který zavádí v celé Evropské unii jednotná pravidla pro poskytovatele digitálních zprostředkovatelských služeb s cílem vytvořit bezpečné a předvídatelné online prostředí. Věděli jste o tomto nařízení?

Většina evropské populace se rovněž shoduje na tom, že v současné době nemá o tomto nařízení dostatek informací. V průměru pouze necelá pětina – 17 % respondentů uvedla, že je o DSA dostatečně informována. Nedostatek informací pociťují častěji respondenti a respondenty ve Francii (76 %), zatímco v Německu (20 %), Maďarsku (23 %) a Slovinsku (22 %) uvedli respondenti vyšší úroveň informovanosti.

V případě sociodemografických skupin jsou zjištění velmi podobná jako u předchozí otázky – znalosti DSA. I v tomto ohledu se ukázalo, že muži (21 %) se výrazně častěji cítí být informováni o DSA než ženy (14 %). To platí i pro mladší věkové skupiny do 34 let (v průměru 25 %), lidi z větších měst (18 %) nebo ty, kteří denně (19 %) navštěvují sociální sítě. Můžeme však zároveň konstatovat, že tyto zjištění o DSA jsou v souladu s očekáváními. Výše uvedené skupiny jsou obecně digitálně zdatnější, tráví více času online a častěji sledují technologická a společenská témata.

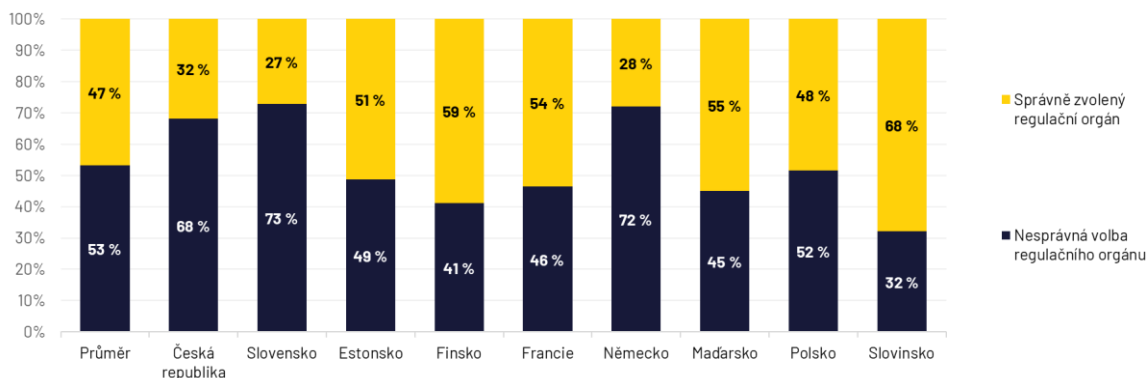
Na druhé straně výsledky také ukázaly, že vysokoškolsky vzdělaní respondenti a respondentky si méně často myslí, že mají dostatek informací o nařízení o DSA (71 %). Zdá se, že lidé s vyšším vzděláním si častěji uvědomují složitost a hloubku tohoto tématu, tedy i limity svých vlastních znalostí o tomto tématu, a mohou nabývat pocit, že mu dostatečně nerozumí a nemají o něm všechny potřebné informace.

Otázka: Máte pocit, že o problematice uplatňování DSA týkající se bezpečného online prostředí ve Vaší zemi máte dostatečné množství informací?
Pozn.: T2B=Rozhodně ano + Spíše ano

V průměru necelá polovina (47 %) dotázaných dokázala správně přiřadit regulační úřad, který má v každé z dotazovaných zemí na starosti dodržování nařízení DSA. Nejnižší podíl správných odpovědí byl zaznamenán na Slovensku, kde správně odpověděla přibližně čtvrtina respondentů (27 %). Naopak nejvíce lidí – více než dvě třetiny respondentů (68 %) – dokázalo správně určit koordinátora ve Slovinsku. Správnou odpověď uvedla více než polovina respondentů a respondentek také ve Finsku (59 %), Maďarsku (55 %), Francii (54 %) a Estonsku (51 %). Na konci žebříčku s nejnižším podílem správných přiřazení se kromě Slovenska umístilo také Německo (28 %) a Česko (32 %). Nízká identifikace koordinátora na Slovensku,

v Německu a v České republice může opět poukazovat na slabší nebo nedostatečnou komunikaci této skutečnosti směrem k veřejnosti.

Otázka: Nařízení DSA ukládá členským státům EU, aby určily koordinátora digitálních služeb jako nezávislý a nestranný orgán, který bude dohlížet na dodržování DSA. Vyberte jednu z následujících institucí, která je tímto koordinátorem ve Vaší zemi.

Poznámka: Respondenti měli na výběr z několika možných institucí dané země, kde vždy jedna byla správná odpověď. V Polsku nebyl v době sběru dat zvolen koordinátor DSA, a správná odpověď byla tedy „Polsko zatím nemá zvoleného koordinátora DSA“.

3 Vnímání nelegálního obsahu na internetu

Ze všech sledovaných online hrozeb jsou v každé zemi nejnegativněji vnímány dětská pornografie a navazování kontaktu s dětmi za sexuálním účelem. Převážná většina respondentů (80–88 %) vnímá tyto oblasti jako jednoznačně škodlivé. Tento druh obsahu považují za negativní významně častěji respondenti a respondentky v Estonsku a Německu. Tři čtvrtiny evropské populace vnímají velmi negativně také teroristický obsah, nejvýrazněji ve Francii (80 %), ale opět také v Estonsku (79 %) a Německu (77 %). Vysoká shoda ohledně nejzávažnějšího obsahu odráží široký společenský konsensus a morální hodnoty napříč všemi zeměmi.

Na druhé straně, ve srovnání s ostatními evropskými zeměmi, ve Finsku výrazně méně často považují nenávistné projevy na internetu za nebezpečné, uvedlo to pouze 41 % finské populace, zatímco evropský průměr se blíží 60 %. V této oblasti je však pod průměrem i Česko (52 %) a Estonsko (50 %). Tento výsledek může souviset se silnou tradicí svobody projevu v severských zemích. Finská společnost může být citlivější na možné omezení svobody slova a hranici toho, co je považováno za nebezpečný „nenávistný projev“, může vnímat jinak než například Francie, která má naopak traumatické zkušenosti s teroristickými útoky motivovanými nenávistí. V Česku podobně jako na Slovensku může být vnímání ovlivněno historickou zkušeností s cenzurou, což může vést k většímu důrazu na svobodu projevu.

Další hrozba, nelegální prodej zvířat, rezonovala více ve Francii (64 %), Německu (60 %) a Maďarsku (60 %). Ve Francii i Německu je dlouhodobě silné veřejné povědomí o ochraně a právech zvířat. Tyto země jsou zároveň častým cílem nelegálního obchodu se štěňaty z východní Evropy, což znamená, že jejich orgány a veřejnost se s důsledky tohoto obchodu setkávají přímo, což může přirozeně zvyšovat citlivost obyvatelstva k tomuto tématu. Maďarsko, podobně jako Slovensko a další země střední a východní Evropy, je často označováno za jednu z hlavních zdrojových zemí nelegálního obchodu se zvířaty, zejména štěňaty. Je proto pravděpodobné, že maďarská veřejnost vnímá tento problém citlivěji, protože se s ním setkává přímo ve svém okolí a vnímá jej jako závažný etický a společenský problém.

Za nejméně nebezpečné považují respondenti a respondentky ve všech sledovaných zemích porušování autorských práv (41 %) a také prodej zakázaných nebo padělaných výrobků (48 %). Porušování autorských práv je nejméně závažné především ve Finsku (23 %) a v České republice (31 %), kde i prodej padělků získal nejnižší hodnocení. Porušování autorských práv může být často bagatelizováno a nepovažováno za přímou hrozbu pro jednotlivce, na rozdíl od fyzického násilí nebo terorismu. V zemích jako Česko může přetrvávat i určitá kulturní tolerance k digitálnímu pirátství, která se formovala v 90. letech a na počátku milénia. Podobně tomu může být i v případě prodeje padělaných výrobků. Ačkoli se jedná o nelegální činnost, mnoho lidí ji nevnímá jako vysoce škodlivou, protože obětí je zdánlivě „jen“ velká značka, a ne konkrétní jednatel.

Obecně ženy a starší lidé přisuzovali všem sledovaným hrozbám vyšší význam než celková populace.

T1B	Průměr	Česká republika	Slovensko	Estonsko	Finsko	Francie	Německo	Maďarsko	Polsko	Slovensko
Dětská pornografie	84 %	85 %	84 %	88 %	81 %	83 %	86 %	84 %	81 %	85 %
Kontaktování dětí pro sexuální účely	83 %	84 %	83 %	87 %	80 %	83 %	85 %	83 %	81 %	83 %
Teroristický obsah	74 %	73 %	74 %	79 %	65 %	80 %	77 %	73 %	73 %	73 %
Šíření malware	65 %	64 %	68 %	72 %	59 %	59 %	68 %	68 %	65 %	61 %
Nenávistné projevy	59 %	52 %	65 %	50 %	41 %	70 %	59 %	67 %	65 %	62 %
Nelegální prodej zvířat	57 %	55 %	55 %	54 %	51 %	64 %	60 %	60 %	59 %	59 %
Prodej zakázaných nebo padělaných výrobků	48 %	43 %	52 %	47 %	35 %	55 %	45 %	54 %	49 %	52 %
Porušení autorského práva	41 %	31 %	40 %	46 %	23 %	41 %	42 %	50 %	51 %	48 %

Otázka: U každé z následujících položek nelegálního online obsahu uveďte, jak škodlivý nebo neškodný je to podle vás jev. Své odpovědi prosím uveďte na pětibodové stupnici, kde 1 znamená „rozhodně škodlivý“ a 5 znamená „rozhodně neškodný“.

Poznámka: Pro zobrazení byla použita metoda heatmapy; T1B = 1 – Rozhodně škodlivé